

Dubbii fi Hojii Iimaana Diigan-Seensa-2

Description

Kutaa darbee keessatti barbaachisummaa wantoota iimaana diigan barachuu jalqabne turre. Harâ€™as itti fufuun kutaa hafee ni ilaalla. Kutaa kana keessatti balaa guddaa namoonni baayâ€™een itti mucucaatan ilaalla. Balaan kunis â€œTakfiir (kafarsiisuu)dhaâ€• Erga kana xumurre booda hiika iimaanaa lamu irra deebiâ€™un balâ€™innaan ni ilaalla.

3-Wantoonni iimaana diigan kunniin ifa bahuu fi isaan irraa of eeggachuu dirqama haa taâ€™uu malee, namni biyyoota Muslimaa haala wali galaatin ilaalu, wantoonni iimaana diigan kunniin isaan haguuganii akka jiran ni arga. Namni kana argu, wanta iimaana diigu bifa adda addaatin ragaa ni baha, ni dhagaya, ni dubbisa. Wantoonni iimaana diigan kunniin dhimma baratamaa taâ€™anii jiru. Inumaa dhimmichi kana caalaa daangaa darbee jira. Namoota keessa raabsuu fi isaan jallisuuf wantoonni iimaana diigan kunniin maqaalee nafseen jaallattuun moggaafamanii jiru.

4- Mata duree kana (Dubbii fi hojii iimaana diigan) barachuu wanta jabeessu keessaa tokko, wantoota iimaana diigan kanniin ilaalchise Muslimoota keessaa ijannoon namoonni baayâ€™een qaban takkaa daangaa darbuu takkaa immoo laaffisuu irraa bilisa kan taâ€™e miti. Wantoota iimaana diigan kanniin ilaalchise nama daangaa darbee fi garmalee jabeessetu jira. Wanta isaan keessaa hin taane itti seensise. Faallaa kanaa immoo, namoota wantoota iimaana diigan kanniin akka salphaatti ilaalanii fi â€œKunniin wantoota dhoowwamaa qofa, amanti keessaa nama hin baasanâ€• jedhantu jira.

Rabbiin oltaâ€™aan warra Sunnah (ahli Sunnah) haqa irraa wanta isaan keessatti wal dhabaniif hayyama Isaatiin ni qajeelche. Kanaafu, ahli sunnah wal jamaâ€™aa beekumsaa fi haqummaan dhimma kana ni raggaasisan, warra daangaa darbanii fi warra laaffisan ykn hanqisan jidduutti karaa jidduu galeessaa qabatan.

Eybii (hanqinna) warra bidâ€™aa keessaa tokko: gariin garii kafarsiisuudha. Wanta faarfamaa warra beekumsaa keessaa tokko immoo dogongorte waliin jedhu malee wal hin kafarsiisan.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa namni tokko osoo hin kafarin Muslimoota keessaa eenyullee kafarsiisu irraa akeekachisee jira. Ni jedha:

أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ
 نَزَّلَ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ
 إِنَّمَا كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ
 نَبِّئَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿٩٤﴾

â€œYaa warra amantan! Yommuu karaa Rabbii keessa [qabsoof] deemtan, addaan baafadhaa. Faaydaa jireenya addunyaa barbaadun nama nageenya isinitti dhiyeesse, â€œAti muâ€™minaa mitiâ€• hin jedhinaan. Rabbiin bira boojuu baayâ€™teetu jira. Isinis duraan akkuma kana turtan, ergasii Rabbiin isin irratti tola oole. Kanaafu, addaan baafadhaa. Dhugumatti, Rabbiin wanta isin hojjattan beekaa taâ€™eera.â€• Suuratu An-Nisaa 4:94

Yaa warra Rabbii fi Ergamaa Isaa dhugoomsitani fi shariâ€™aa Isaatti bultan, yommuu karaa Rabbii keessatti qabsaaâ€™uuf dachii keessa deemtan, nama ajjeesu qabdanii fi hin qabnee addaan baafadhaa. Nama dhugaadhaan isinitti, Rabbii fi Ergamaa Isaatti kan duulu taâ€™uu mirkaneefattan malee nama tokkoyyuu ajjeessuuf hin jarjarinaa. Nama mallatoolee Islaamaa isarraa mulâ€™atanii fi isiniin hin lolle irraa iimaana hin dhabamsiisinaa (Ati nama amanee miti hin jedhinaan). Tarii nama amanee taâ€™ee iimaana isaa dhoksuu dandaâ€™aati.[\[1\]](#)

Abu Zarr (radiyallahu anhu) akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan:

Ù`ÙžÙ ÙžÙ†Ù` Ø`ÙžØ¹ÙžØ§ Ø±ÙžØ`Ù`Ù, Ø§Ù` Ø`Ù`Ø§Ù, Ù`Ù†Ù`Ù`Ù`Ø±Ù` Ø£ÙžÙ`Ù`
 Ù, ÙžØ§Ù, Ùž Ø¹ÙžØ`Ù`ÙžÙ` Ø§Ù, Ù, ÙžÙ`Ù†Ù` â€•.â€• Ù`ÙžÙ, ÙžÙšÙ`Ø³Ùž
 Ù†ÙžØ`ÙžÙ, Ù`Ù†Ùž Ø¥Ù`Ù, Ø§ÙžÙ` ØÙžØ§Ø±Ùž Ø¹ÙžÙ, ÙžÙšÙ`Ù†Ù`.

â€œNamni nama tokko kufriin waame yookiin diina Rabbii jedheen, garuu inni akkas yoo hin taâ€™in, [kufriin] isarratti gadi deebiâ€™a.â€• [Sahiih Muslim-61](#), [Sahiih Al-Bukhaari-6045](#)

Abdullah ibn Umar (radiyallahu anhumaa) akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan:

Ø£ÙžÙšÙ`Ù`Ù ÙžØ§ Ø§Ù Ù`Ø±Ù`Ø¹Ù`Ù, ÙžØ§Ù, Ùž Ù, Ø£ÙžØ@Ù`ÙšÙ†Ù` ÙšÙžØ§
 Ù†ÙžØ§Ù`Ù`Ø±Ù` â€•.â€• Ù`ÙžÙ, ÙžØ`Ù` Ø`ÙžØ§Ø¹Ùž Ø`Ù`Ù†ÙžØ§ Ø£ÙžØÙžØ`Ù`Ù†Ù`Ù
 ÙžØ§ Ø¥Ù`Ù†Ù` Ù†ÙžØ§Ù†Ùž Ù†ÙžÙ ÙžØ§ Ù, ÙžØ§Ù, Ùž Ù`ÙžØ¥Ù`Ù, Ø§ÙžÙ`
 Ø±ÙžØ`ÙžØ¹ÙžØ`Ù` Ø¹ÙžÙ, ÙžÙšÙ`Ù†Ù` â€•.â€•â€•.â€•.â€•.

Namni kamiyyuu obboleessa isaatiin â€œYaa Kaafirâ€• jedheen, isaan lamaan keessaa tokko irratti [kufriin] deebiâ€™tee jira. Akkuma inni jedhe yoo taâ€™te, [kufriin namtichaa mirkanaaâ€™te.] Garuu yoo dhugaa hin taâ€™in, isa irratti deebiâ€™ta (Kufriin nama obboleessa isaa Muslimaatin â€œkaafiraâ€• jedhe irratti deebiâ€™ta.)â€• [Sahiih Muslim 60](#)

Ibsa hadiisa kanaa ilaalchisee Ibn Daqqiq Al-A°id ni jedha:

Kuni nama Muslimoota keessaa nama hojii kufrii hin hojjanne kafarsiiseef sodaachisa guddaadha. Warra kalaamaa (mutakallimiin), warra Sunnah fi hadiisaan hariiro qaban jedhaman irraa waxmadii guddaa namoonni baayâ€™teen itti taraniidha. Yommuu amanti keessatti wal dhaban, namoota isaan faallessan irratti ni jabaatu, kufrii isaan irratti murteessu.â€• (Ihkaamul Ahkaami sharih umdatul ahkaami-4/76)

Sheykhul Islaam ibn Taymiyah jecha isaa kanaan akka jechuun wanta armaan olii jabeessa:

â€œRagaan ergaa [Rabbii] isarratti dhaabbachuu yoo beeke malee nama dhuunfaa kaafira, faasiqa ykn nama maâ€™masiya hojjatu jedhanii waamu irraa namoota guddisanii dhoowwan keessaa ani tokkoodha. Namni ragaan ergaa isarratti erga dhaabbatee booda, namni ragaa kana faallesse yeroo garii kaafira taâ€™ma, yeroo garii faasiqa taâ€™ma, yeroo biraa immoo nama maâ€™masiyaa hojjatu taâ€™ma. Rabbiin dogongora ummata kana akka araameef nan mirkaneessa. Kuni dogongora dhimmoota odeeffannoo dubbii fi dhimmoota hojii of keessatti hammata.â€• (Al-Fataawaa 3/229)

(Wanti asitti jechuu barbaade, ragaan Qurâ€™aanaa fi hadiisaa isaaf dhiyeefamun dura nama Musliimaa tokkoon kaafira ykn faasiqa jechuun dhoowwadha. Garuu ragaan Qurâ€™aanaa fi hadiisa erga isaaf dhiyeefame booda fudhachuu yoo didee fi faallesse, hojii isaa irratti hundaaâ€™tee takkaa kaafira taâ€™ma, takkaa faasiqa taâ€™ma.)

Imaamu Shawkaani kafarsiisutti jarjaruu irraa akkana jechuun akeekachiisa:

â€œBeeki, namticha Muslimaa irratti amanti Islaamaa keessaa bahuu fi kufrii keessa seenuu isaa murteessuutti tarkaanfachuun Muslima Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amanuuf hin malu, ragaa aduu guyyaa caalaa ifeen malee. Sababni isaas, hadiisa sahiih karaa garee sahaabota baayâ€™teen gabaafamee keessatti, namni obboleessa isaatin yaa kaafira jedhe, [kufriin] isaan keessaa tokko irratti akka deebiâ€™u mirkanaaâ€™tee jira.â€• (Al-Sayl al-Jariiril Mutadaffiq alaa hadaaâ€™iqi azhaari-4/578)

Beektonni kunniini fi kanneen biroo yommuu balaa dhimma kanaa mirkaneessanii fi nama kaafira hin taane kafarsiisu irraa akeekachiisan, dhimma kana laaffisanii fi nama ragaadhaan kufriin isaa ifatti bahee Islaamaa isaaf murteessuun balbala riddah cufanii jiran jechuu miti. (riddah jechuun Islaama irraa duubatti deebiâ€™udha.) Dhimmi kuni (nama ragaadhaan ifaan ifatti kufri mulâ€™ise kafarsiisu dhiisun) jallinnaa fi balaadhaan dhimma jalqabaati gadi miti. Karaan lamaanu balaalefatamaadha.

Namoonni gariin dogongoranii jiru. Daangaa darbitoota irratti deebii deebisuu barbaadan, kanaafu, adeemsa duubatti harkisuu adeeman. Dirqamni nurra jiru, tooftaa bidâ€™aa bidâ€™aan deebisuu irraa akeekachiisudha. Sobni sobaan hin deebifamu. Ibsi dhimma kanaa beekumsaa fi haqummaan adda baafama. Ahlu sunnaan haqa ni beeku, namootaaf ni mararfatu.

Abu Maâ€™aali Jawniyyi Khawaarija kafarsiisu ilaalchise gaafatame ture. â€œKaafira amanti keessa seensiisuu fi Muslima achi keessaa baasun amanti keessatti garmalee guddaadha.â€• jechuun dhiifama gaafate.

Sheykhul Abdullah bin Muhammad bin Abdulwahhaab akkana jedha:

â€œGabaabamutti, namni nafsee ofiitiif dhugaa taâ€™me, beekumsaa fi ragaa Rabbiin irraa taâ€™teen malee dhimma kana keessatti dubbachuu hin qabu. Hubannoo isaatii fi sammuu isaa akka gaariitti ilaalu qofaaf nama Islaama keessaa baasu irraa of haa eeggatu. Dhugumatti, nama Islaama keessaa baasuun ykn

seensisuun dhimmoota amanti keessaa isa guddaa kan taâ€™eedha. Sheyxaanni dhimma kana keessatti namoota baayâ€™ee mucuceesse jira. Garee tokko akka hanqisan taasisuun nama kufrii isaa keeyyanni Qurâ€™aanaa, Sunnah fi ijmaaâ€™a agarsiisan Islaama murteessaniif. Garee biraa immoo daangaa akka darban taasisuun nama Muslima taâ€™uu isaa Qurâ€™aanni, Sunnah fi ijmaaâ€™a murteessan ni kafarsiisan.â€• (Ad-Duraru Sinniyat 8/217)

5-Dhimmi dhumaa barbaachisummaa mataa duree kana ni jabeessa. Innis, wal mormiin jalqabaa ummata kana keessatti uumame wal mormii kafarsiisu (takfiira) ti. Ummata kana keessatti bidâ€™aan jalqaba dhalatee bidâ€™aa Khawaarijaa badiin nama kafarsiisaniidha. (Khawaarijonni nama shirkii gadiitti badii gurguddaa Islaama keessa nama hin baasne hojjate, kaafira jedhuun.) Kanarratti dabalatee, bidâ€™aan isaanii Sunnah fi gabaasa keessatti bidâ€™aa hunda caalaa ifaan ifatti balaalefatamuudha. Balballi kafarsiisu fi kafarsiisu dhiisu balbala fitnaa fi qormaanni keessatti guddateedha, addaan faffacaâ€™uun keessatti baayâ€™ate, fedhiin qullaa fi ilaalchi gargar itti taâ€™eedha.

Guduunfaa

Nama Muslima tokko kafarsiisuuf ulaagaalee guuttamu qabantu jira. Kanaafu, namni tokko akkanumatti lafaa ol kaâ€™ee nama Muslimaatin kaafira jechuu irraa of haa eeggatu. Sababni isaas, kafarsiisuun dhimma garmalee jabaa fi sodaachisa taâ€™eedha. Yoo inni Muslimaan kaafira jedhe, kufriin isaan lamaan keessaa tokko irratti deebiâ€™a. Akkuma inni jedhe kaafira yoo taâ€™e, nama lammata irratti mirkanaaâ€™a. Taâ€™uu baannan, nama jalqabaa irratti deebiâ€™a. Yaa dargaggoota keenya hukmi (murtii) akkanaatti hin jarjarinaa!

Ammas kafarsiisuu irraa yommuu akeekachisnu, nama ulaagaaleen kafarsiisu isa keessatti argaman kafarsiisu hin qabnu jechu miti. Kana irra, nama Muslima tokko kafarsiisuun duratti ulaagaalee irra barbaadu qabna. In sha Allah, gara fuunduraatti ulaagaalee kanniin ni ilaalla.

[1] Tafsiiru Muyassar-93, Tafsiiru Xabarii-7/351

â€œNawaqidul Iimaani qawliyat wal amalayatâ€• fuula 6-9, Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

March 18, 2020

Author

admin